

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในปี พ.ศ.2503 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้เสด็จประพาสยุโรป และสนพระทัยในกิจการเลี้ยงโคนมของชาวเดนมาร์กเป็นอย่างมาก ซึ่งในปี พ.ศ.2514 รัฐบาลไทยได้รับโอนกิจการฟาร์มโคนมและศูนย์ฝึกอบรมการเลี้ยงโคนม ไทย-เดนมาร์ก จัดตั้งเป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ชื่อว่า องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) เพื่อดำเนินบทบาทในการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมและพัฒนาอุตสาหกรรมนมในประเทศไทย ซึ่งการเลี้ยงโคนมและอุตสาหกรรมเกี่ยวกับนมโคได้มีการพัฒนามาจนกระทั่งทุกวันนี้ (องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย, 2557)

กรมปศุสัตว์ได้ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมโคนมเป็นอย่างมาก และมีเป้าหมายสนับสนุนให้ผู้ประกอบการโคนมผลิตนํ้านมดิบเพื่อทดแทนการนำเข้านํ้านมและผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศ แต่ปัจจุบันอุตสาหกรรมนมของไทยยังประสบปัญหาต่างๆ เริ่มตั้งแต่ผู้ประกอบการโคนม ยังประสบปัญหาด้านคุณภาพการเลี้ยง ด้านสุขภาพโคนม ด้านการจัดการสภาพแวดล้อม ต้นทุนอาหารที่สูงตลอดจนต้นทุนแฝงต่างๆ ที่เกิดจากการจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทำให้คุณภาพนํ้านมดิบไม่มีคุณภาพ ส่งผลไปยังโรงแปรรูปนํ้านมอีกทั้งยังมีการแข่งขันกับการนำเข้าของนมผงอีกด้วย ซึ่งเป็นปัญหาในปัจจุบันนี้ (กรมปศุสัตว์,2557)

สำหรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (มาตรฐานฟาร์มโคนม) จัดว่าเป็นมาตรฐานสินค้าเกษตรภายใต้ พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.2551 แบบมาตรฐานทั่วไป ซึ่งมาตรฐานฟาร์มโคนมนี้ มีการกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม โดยมีการครอบคลุมตั้งแต่การเลี้ยงในฟาร์ม จนกระทั่งถึงศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ หรือ โรงงานแปรรูป โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้โคนมที่มีสุขภาพดี มีนํ้านมดิบที่มีคุณภาพปลอดภัย เหมาะแก่การบริโภค และไม่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมการเข้าระบบมาตรฐานฟาร์มโคนม เพื่อให้ได้นํ้านมดิบที่ถูกต้องลักษณะและมีคุณภาพเหมาะสมกับผู้บริโภค (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2557)

สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 จังหวัดเชียงใหม่ มีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์โคนม โดยเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2559 โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “เป็นแหล่งผลิตน้ำนมคุณภาพดีที่สุดในประเทศไทย” โดยมีโครงการส่งเสริมเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้การเลี้ยงโคนม ปรับปรุงสายพันธุ์โคนม การพัฒนาฟาร์มและศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบให้เข้าสู่มาตรฐานสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการโคนมและเพิ่มประสิทธิภาพ การพัฒนาฐานข้อมูลโคนม (ส่วนยุทธศาสตร์และสารสนเทศการปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์เขต 5, 2557) ปัจจุบันในภาคเหนือตอนบนมีศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ 35 ศูนย์ มีผู้ประกอบการโคนมทั้งสิ้น 1,528 ราย มีจำนวนโคนม รวม 60,051 ตัว มีฟาร์มเข้าระบบมาตรฐานฟาร์ม จำนวน 814 ฟาร์ม คิดเป็น 53.27% ของฟาร์มทั้งหมด จากข้อมูลพบว่าผู้ประกอบการโคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน มีทัศนคติในเชิงบวกต่อระบบมาตรฐานฟาร์ม โดยเห็นว่า มาตรฐานฟาร์มมีประโยชน์ที่ทำให้คุณภาพและปริมาณของน้ำนมดิบในฟาร์มเพิ่มมากขึ้น ช่วยดูแลป้องกันและรักษาโรค รวมถึง ด้านการช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่ในปัจจุบันพบว่า ผู้ประกอบการฟาร์มโคนมยังไม่ให้ความสำคัญกับการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มเท่าที่ควร ทำให้พบสภาพปัญหาในการเลี้ยงโคนมที่มีผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพน้ำนมดิบ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านการจัดการฟาร์มการจัดการสุขภาพโค โรคและการป้องกันโรค ขั้นตอนกระบวนการรีดนม การดูแลบำรุงรักษาเครื่องรีดนมให้สะอาด การเข้าสู่มาตรฐานฟาร์มโคนมจะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ได้ ซึ่งจะช่วยให้ฟาร์มมีน้ำนมดิบที่ดี มีคุณภาพเหมาะแก่การบริโภค และจะทำให้ภาคเหนือตอนบนเป็นแหล่งผลิตน้ำนมคุณภาพดีที่สุดในประเทศไทยได้ (ส่วนมาตรฐานการปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์เขต 5, 2557)

จากเหตุผลดังกล่าวมา ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการ โคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนต่อมาตรฐานฟาร์ม เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนให้กับเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 กรมปศุสัตว์ ในการวางแผนผลักดันให้ผู้ประกอบการโคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนเข้าสู่มาตรฐานฟาร์มต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการฟาร์มโคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนต่อมาตรฐานฟาร์ม

1.2.2 เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนให้กับเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 กรมปศุสัตว์ ในการวางแผนผลักดันให้ผู้ประกอบการฟาร์มโคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนเข้าสู่มาตรฐานฟาร์ม

1.3 นิยามศัพท์ในการศึกษา

ความคิดเห็น หมายถึง ส่วนที่สะท้อนถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการเข้าสู่มาตรฐานฟาร์ม จากประสบการณ์ที่สะสมและมีผลกระทบทางด้านจิตใจ โดยใช้วิธีประเมินแบบให้คะแนนตามระดับความคิดเห็น โดยใช้วิธีการวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Method)

มาตรฐานฟาร์ม หมายถึง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม มาตรฐานเลขที่ มกษ. 6402 – 2552 เป็นมาตรฐานสินค้าเกษตรทั่วไป ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.2551 ครอบคลุมตั้งแต่การเลี้ยงที่ฟาร์มจนถึงการขนส่งน้ำนมดิบไปยังศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ หรือโรงงานแปรรูป วัตถุประสงค์เพื่อให้ได้โคนมที่มีสุขภาพดี ผลิตน้ำนมโคที่ปลอดภัยและเหมาะสมสำหรับผู้บริโภคหรือการนำไปแปรรูป พร้อมทั้งไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ผู้ประกอบการโคนม หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมตามทะเบียนฟาร์มกรมปศุสัตว์ อ้างอิงจาก ส่วนมาตรฐานการปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 ณ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2558

พื้นที่ภาคเหนือตอนบน หมายถึง จังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย ที่มีศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบในพื้นที่ ประกอบด้วย 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดลำพูน และจังหวัดลำปาง

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้ประกอบการฟาร์มโคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนต่อมาตรฐานฟาร์ม

2. ทำให้ได้ข้อมูลสนับสนุนให้กับเจ้าหน้าที่ สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 กรมปศุสัตว์ ในการวางแผนผลักดันให้ผู้ประกอบการฟาร์มโคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนเข้าสู่มาตรฐานฟาร์ม